

Міністерство освіти і науки України
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Сергій ОМЕЛЬЧУК

БУТИ ЧЕСНИМ У НАВЧАННІ Й НАУЦІ

**ЕКСПРЕС-КУРС З АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ
ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Навчальний посібник

ОЛДІПІУС
2021

УДК 001:174.7:378.4(075.8)
О-57

Рецензенти:

Володимир Бахрушин, доктор фізико-математичних наук, професор (Національний університет «Запорізька політехніка»);

Євген Ніколаєв, кандидат економічних наук, науковий співробітник Аналітичного центру «ОсвітАналітика» (Київський університет імені Бориса Грінченка);

Олена Семенов, докторка педагогічних наук, професорка (Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка).

*Рекомендувала до друку вчена рада
Херсонського державного університету
(протокол від 30 серпня 2021 року № 2)*

Омельчук С.

О-57 **Бути чесним у навчанні й науці: експрес-курс з академічної доброчесності для здобувачів вищої освіти : навч. посіб. / Сергій Омельчук. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. – 80 с.**

ISBN 978-966-289-533-9

Видання спрямовано на швидке й цілісне усвідомлення норм академічної доброчесності, необхідних у навчальній і науковій діяльності. У посібникові структуровано подано необхідний теоретичний матеріал з основ академічної доброчесності, запропоновано різноманітні практичні завдання, що сприятимуть усвідомленому засвоєнню сукупності етичних принципів та правил академічної доброчесності. Тестові завдання допоможуть діагностувати рівень сформованої компетентності з академічних взаємовідносин.

Для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, викладачів університетів та всіх, хто цікавиться питаннями академічної доброчесності.

УДК 001:174.7:378.4(075.8)

ISBN 978-966-289-533-9

© Сергій Омельчук, 2021

ЗМІСТ

Замість передмови	4
<i>Заняття 1</i>	
ЩО ТАКЕ АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ?	6
<i>Заняття 2</i>	
ВИДИ ПОРУШЕНЬ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ	12
<i>Заняття 3</i>	
АКАДЕМІЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ТА ВИДИ ЇЇ	19
<i>Заняття 4</i>	
КОДЕКС АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ УЧАСНИКА ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ.	27
<i>Заняття 5</i>	
ЩО ТАКЕ ПЛАГІАТ І АКАДЕМІЧНИЙ ПЛАГІАТ?	34
<i>Заняття 6</i>	
ВИДИ АКАДЕМІЧНОГО ПЛАГІАТУ.	40
<i>Заняття 7</i>	
ЦИТУВАННЯ В НАУКОВОМУ ТЕКСТІ.	47
<i>Заняття 8</i>	
ЯК ПЕРЕВІРИТИ НАУКОВИЙ ТЕКСТ НА УНІКАЛЬНІСТЬ?	58
<i>Тестові завдання</i>	63
<i>Корисні джерела</i>	71
<i>Додаток</i>	74

Шановні здобувачі й здобувачки вищої освіти!

Дотримання принципів академічної доброчесності належить до однієї з основних цінностей корпоративної культури всіх учасників освітнього процесу будь-якого закладу вищої освіти.

Бути чесним треба завжди й у всьому! Не лише в навчанні й науці, а й у житті і професії – перед собою, своїми рідними і близькими, друзями й одногрупниками, викладачами й колегами! Чесність як найважливіша позитивна якість є індикатором високої моральності особистості.

Видання, що Ви розгорнули, має на меті доступно й водночас цілісно розказати про принципи і правила академічної доброчесності в освітній і науковій діяльності, наголосити на типових порушеннях академічної доброчесності, яких слід уникати. Системно усвідомити норми академічної доброчесності й етики академічних взаємовідносин допоможуть практичні завдання проблемного характеру, спрямовані на критичне осмислення інформації, формування вмінь аналізувати, порівнювати, обґрунтовувати, робити висновки тощо. А виконавши тестові завдання, розміщені наприкінці посібника, Ви матимете змогу діагностувати набуті компетентності з академічної доброчесності.

Опрацювавши теоретичний матеріал цієї книжки й виконавши практичні завдання, Ви також зможете:

✓ зрозуміти базові поняття академічної етики та усвідомити цінність норм академічної доброчесності в освіті й науці;

- ✓ виявляти факти академічної недоброчесності;
- ✓ підвищити статус своїх наукових робіт, зробити їх престижними;
- ✓ набути необхідних компетентностей з академічної доброчесності й навичок якісного академічного письма;
- ✓ критично аналізувати результати наукових досліджень;
- ✓ самовдосконалюватися в річищі етики академічних взаємовідносин;
- ✓ і найголовніше – бути академічно доброчесними, що, з одного боку, сприятиме формуванню позитивної репутації Вашого закладу вищої освіти й конкурентоспроможності його, а з іншого – підвищить Вашу успішність у майбутній кар'єрі.

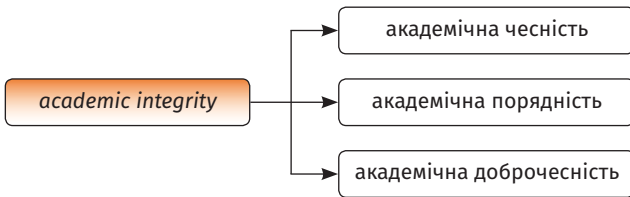
ПАМ'ЯТАЙТЕ: ЧЕСНА ЛЮДИНА ЗАВЖДИ УСПІШНА!

Автор

ЩО ТАКЕ АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ?

Опрацюйте теоретичний матеріал

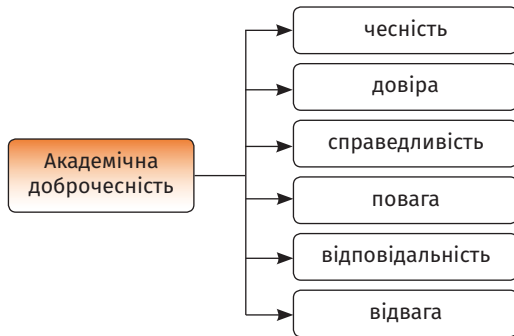
Термін-англізм *academic integrity* в українській мові відповідає за значенням кільком синонімічним поняттям.

Важливо знати! Термін-англізм *academic integrity*, по-перше, немає точного українського відповідника; по-друге, він передбачає не лише академічну доброчесність у значенні Закону України «Про освіту», але й у широкому розумінні академічну цілісність, пов'язану з дотриманням певних стандартів досліджень та/або професійної діяльності.

Наприклад, відхилення від прийнятих у певній галузі методик досліджень чи наведення правдивої, але неповної інформації про ці методики не є порушенням академічної доброчесності у значенні Закону України «Про освіту», проте є порушенням *academic integrity*.

Тепер з'ясуємо, які чесноти становлять основу академічної доброчесності¹.

Даючи відповідь на запитання *Що таке академічна доброчесність?*, звернімося до Закону України «Про освіту», у якому подано дефініцію цього поняття.

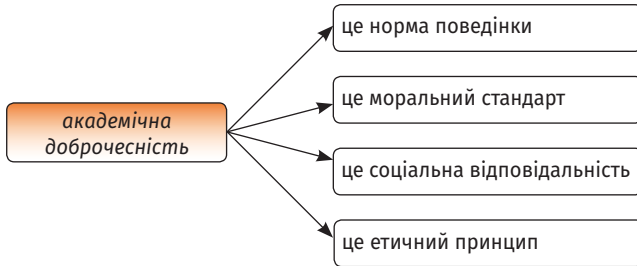
Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень (Закон України «Про освіту», стаття 42).

¹ Фундаментальні цінності академічної доброчесності / переклад з англ.
URL : <https://www.skeptical.in.ua/wp-content/uploads/Integ-Values-Ukr.pdf>

є ключем до якісної освіти та успішної кар'єри? Використайте матеріал проаналізованого відео.

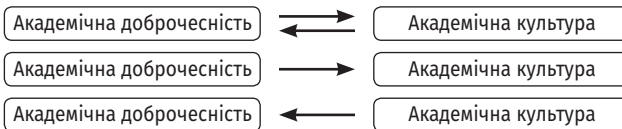
3. Проаналізуйте характеристики академічної доброчесності. Чи всі вони відповідають сутності цього поняття? Свою відповідь прокоментуйте.

4. Опрацюйте дефініцію поняття «академічна доброчесність», подану в теоретичному матеріалі. Схарактеризуйте особливості цього поняття.

► Використовуючи інтернетові довідкові джерела, з'ясуйте зміст поняття «академічна культура». Сформулюйте визначення його.

5. Працюючи в парах, дослідіть зв'язок поданих нижче понять. Виберіть один із запропонованих варіантів або запропонуйте свій варіант.

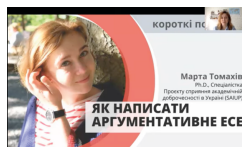

6. Згадайте, коли і де Ви вперше натрапили на поняття «академічна доброчесність»?
7. Дослідіть, у яких ще законодавчих документах, окрім Закону України «Про освіту», йдеться про академічну доброчесність. Складіть перелік їх.
8. Поміркуйте: чи існує відмінність між поняттями «доброчесність» і «академічна доброчесність».
9. Поміркуйте: якщо існує академічна доброчесність, чи можуть бути й інші види доброчесності. Якщо так, то назвіть їх.
10. Опрацюйте матеріал видання «Фундаментальні цінності академічної доброчесності» (<https://www.skeptic.in.ua/wp-content/uploads/Integ-Values-Ukr.pdf>), що стосується характеристики цінностей академічної доброчесності. Сформулюйте усні відповіді на подані нижче запитання.
  1. Що є передумовою повноцінної реалізації довіри, справедливості, поваги та відповідальності?
  2. З чого розпочинається чесність?
  3. Які наслідки може мати нечесна поведінка в академічному середовищі?
  4. За якої умови чесність уможливорює розвиток довіри?
  5. Яку роль відіграє довіра в академічній роботі?
  6. Які компоненти становлять основу справедливості?
  7. Яку адміністрацію закладу можна вважати справедливою в очах своєї спільноти?
  8. Що означає поважати самого себе й поважати інших?
  9. Що підриває клімат довіри в колективі?
  10. Що можна вважати індивідуальною й колективною відповідальністю водночас?
  11. Що означає бути відповідальним?

12. Чим відвага відрізняється від інших цінностей академічної доброчесності?
13. Що означає бути відважним?
14. Які можливості обов'язково має охоплювати академічне середовище доброчесності?
  - ▶ Які з опрацьованих цінностей є не лише фундаментальними цінностями академічної доброчесності, а й цінностями Вашого життя?
11. Проаналізуйте зв'язок понять *академічна доброчесність* і *чесне навчання*. З'ясуйте, як вони пов'язані.
  - А одне поняття є складником іншого
  - Б одне поняття є наслідком іншого
  - В ці поняття є тотожними (рівнозначними)
  - Г ці поняття є незалежними одне від одного
  - Д Ваш варіант
12. Працюючи в мінігрупах, поміркуйте й підготуйте усну презентацію з теми «Як академічна доброчесність може привести до успіху?».
13. Напишіть есе з теми «Як академічна доброчесність пов'язана з професійною кар'єрою й корпоративною культурою?».

▶ Перед тим як розпочати роботу над есе, ознайомтеся з короткими відеопорадами «Як написати аргументативне есе?» за покликанням <https://youtu.be/3c9pDxOkjJQ>.

14. Проведіть мінідослідження інтернетового простору і з'ясуйте, які спільноти (групи, об'єднання тощо) в соціальних мережах є активними популяризаторами академічної доброчесності. Назвіть їх і зазначте покликання на їхню сторінку.

ВИДИ ПОРУШЕНЬ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Опрацюйте теоретичний матеріал

Основними видами порушень академічної доброчесності є:

- ✓ академічний плагіат;
- ✓ зловживання результатами освітньої та/або наукової діяльності;
- ✓ обман;
- ✓ фабрикація;
- ✓ фальсифікація;
- ✓ присвоєння авторства;
- ✓ створення академічного тексту на замовлення;
- ✓ несамотійне виконання завдання;
- ✓ необ'єктивне оцінювання;
- ✓ хабарництво.

Водночас поданий перелік видів порушень академічної доброчесності не є вичерпним. Це пов'язано з тим, що, з одного боку, у світі по-різному визначають, що є порушенням академічної доброчесності, з іншого – у багатьох університетах світу сформовано деталізовані переліки порушень академічної доброчесності.

ПАМ'ЯТАЙТЕ: порушенням академічної доброчесності також є **вплив у будь-якій формі на викладача** (прохання, умовляння, вказівка, погроза, примушування тощо) з метою здійснення ним необ'єктивного оцінювання результатів Вашого навчання.

Зазначені вище види порушень академічної доброчесності можна узагальнено назвати **академічним шахрайством** (англ. *academic cheating*) – «отримання неправомірної переваги в навчальній, педагогічній чи науково-дослідницькій діяльності шляхом уведення в оману чи зловживання довірою»².

Виконайте завдання

15. До поданих дефініцій доберіть поняття, що вони означають (увідповідніть цифру з літерою). За потреби скористайтесь пунктом 4 статті 42 Закону України «Про освіту» (див. додаток).
- 1 вигадування даних чи фактів, що використовують в освітньому процесі або наукових дослідженнях
  - 2 свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень
  - 3 виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання
  - 4 надання наперед неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу
  - 5 свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти

---

² Мельниченко А. Прояви академічної нечесності. *Академічна чесність як основа сталого розвитку університету* / за заг. ред. Т. В. Фінікова, А. С. Артюхова. Київ : Таксон, 2016. С. 111. URL: https://www.univer.kharkov.ua/images/redactor/news/2016-09-07/chesnist_osnova_rozvitk_Univers.pdf

- А списування
- Б хабарництво
- В фальсифікація
- Г обман
- Д необ'єктивне оцінювання
- Е фабрикація

16. Прочитайте твердження. Як Ви його розумієте? Чи погоджуєтеся з думкою автора?

Академічне шахрайство у формі списування на іспитах у минулому є предиктором поточного рівня корупції в країні (В. Сацук. *Академічна доброчесність: міфічна концепція чи дієвий інструмент забезпечення якості вищої освіти?*).

17. Прочитайте текст. Зверніть увагу на основні види порушень академічної доброчесності в освітній діяльності. Назвіть ті, з якими Ви стикалися особисто.

У сфері навчальної діяльності основними видами порушення академічної доброчесності є: вимагання або провокування отримання грошей, подарунків, особистих послуг при різних формах оцінювання студентів, виконання за оплату навчальних та кваліфікаційних робіт на замовлення, приму- сова купівля навчальної та методичної літератури, занижування оцінок та примус до додаткових навчальних послуг та консультацій, оновлення за рахунок студентів обладнання або купівля студентами різноманітних витратних матеріалів, канцелярських товарів (Т. Фініков «Академічна доброчесність: глобальний контекст та національна потреба»).

- Які види порушень академічної доброчесності в освітній діяльності, не зазначені в тексті, Вам відомі?

18. За поданими ознаками назвіть вид академічної недоброчесності.

Уведення до списку використаних джерел курсової роботи неіснуючих джерел або таких, що не використовувалися в тексті роботи

Придбання в інших осіб з наступним поданням як власних результатів діяльності рефератів, контрольних чи курсових робіт

Уведення до списку авторів статей, монографій, підручників та інших видань осіб, які не брали участі в отриманні наукових результатів

19. Поміркуйте, чи є видалення даних з комп'ютера колеги (одногрупника тощо) проявом академічної недоброчесності.

20. Проаналізуйте ситуації. З'ясуйте, до яких видів порушення академічної доброчесності належать виявлені факти.

В експериментальній частині своєї курсової роботи студент М. для більшої переконливості результатів дослідження:

Ситуація А. надав інформацію про опитування здобувачів вищої освіти, яке насправді він не проводив.

Ситуація Б. змінив дані, отримані в результаті опитування здобувачів вищої освіти, зокрема підвищив відсотки за одними показниками й відповідно зменшив відсотки за іншими показниками.

► Для обґрунтованої відповіді скористайтесь характеристиками видів порушень академічної доброчесності, поданих у пункті 4 статті 42 Закону України «Про освіту» (див. додаток).

21. Проаналізуйте ситуацію. З'ясуйте, хто з учасників освітнього процесу виявився академічно недоброчесним. Свою відповідь обґрунтуйте.

Студент В. виявив бажання підвищити свою підсумкову оцінку з дисципліни «Вступ до спеціальності» й почав про це вмовляти викладача, який погодився підвищити оцінку й запропонував студентві В. придбати кілька примірників навчальних посібників за авторства викладача.

Академічно недоброчесним в описаній ситуації є

- А студент
- Б викладач
- В і студент, і викладач

22. За поданими характеристиками назвіть види порушень академічної доброчесності.

- А Студент Д. повністю скопіював вступ із чужої курсової роботи, захищеної рік тому.
- Б У вступі курсової роботи студентка М. зазначила, що джерельна база дослідження становить 150 одиниць, а насправді проаналізувала 25 одиниць.
- В Суб'єктами опитування було 8 осіб, а в курсовій роботі вказано на 97 осіб.
- Г У процесі написання курсової роботи використано 5 джерел, а в списку використаних джерел зазначено 38 джерел.
- Д Студентка В. звернулася до іншої особи, аби та виконала за неї завдання, що підлягає оцінюванню як таке, що виконане студенткою самостійно.
- Е Виконуючи контрольну роботу в тестовій формі, студент С. скористався відповідями, що надіслала на його телефон однокурсниця.

ПАМ'ЯТАЙТЕ! Підготовка академічних текстів на замовлення сторонньою особою чи організацією

на анонімній і переважно платній основі є значно серйознішим порушенням академічної доброчесності, ніж академічний плагіат. Це явище набуло назви **аутсорсинг завдань**. Аутсорсинг завдань має місце, коли студент звертається до третьої сторони, аби та виконала за нього завдання, що підлягає оцінюванню як таке, що виконане студентом самостійно. Третьою стороною можуть бути «фабрики текстів» (компанії, що надають відповідні послуги), друзі, родичі чи інші студенти, приватні репетитори, спеціалізовані вебсайти тощо³.

23. Поміркуйте, чи є порушенням академічної доброчесності факти, описані нижче.

- А** Староста групи на прохання двох студентів групи, що часто не відвідували заняття, не відмічав їх у журналі академічної групи як відсутніх.
- Б** Студент Д. задля продовження терміну складання сесії замовив медичну довідку про хворобу, хоча насправді не хворів.

24. Як Ви розумієте зміст поняття «саботаж»? За потреби скористайтесь електронними довідковими джерелами.

▶ Чи належить саботаж до проявів академічної недоброчесності?

▶ Чи стикалися Ви із саботажем у навчальній діяльності?

Саботаж

³ Інформаційний бюлетень «Академічна доброчесність». Вип. 11 «Як запобігати аутсорсингу завдань?» (квітень 2021 р.). URL: <https://tinyurl.com/sb2k734s>

25. Назвіть твердження, що є хибними.

Недотримання норм академічної доброчесності

- А знижує репутацію університету
- Б руйнує авторитет української освіти і науки
- В поліпшує поточну роботу викладача
- Г погіршує академічне життя закладу
- Д робить привабливим університет для абітурієнтів

АКАДЕМІЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ТА ВИДИ ЇЇ

Опрацюйте теоретичний матеріал

Словник української мови подає таке тлумачення поняття *відповідальність*: це «покладений на когось або взятий на себе обов'язок відповідати за певну ділянку роботи, справу, за чийсь дії, вчинки, слова»⁴.

Існують різні **види відповідальності**:

- ✓ *правова (юридична) відповідальність*;
- ✓ *кримінальна відповідальність*;
- ✓ *дисциплінарна відповідальність*;
- ✓ *адміністративна відповідальність*;
- ✓ *матеріальна відповідальність*;
- ✓ *фінансова відповідальність*;
- ✓ **академічна відповідальність** тощо.

Важливо знати! У законодавстві термін *відповідальність* витлумачено як:

- 1) відповідальність за прийняття рішень і стан справ у певній галузі;
- 2) відповідальність за порушення законодавства.

Отже, визначення відповідальності зі Словника української мови належить до першого виду відповідаль-

⁴ Словник української мови: в 11 томах. Том. 1970. С. 620. URL: <http://sum.in.ua/s/vidpovidaljnistj>

ності, а академічна відповідальність та інші види відповідальності в переліку належать до другого виду.

Академічна відповідальність – це різновид відповідальності, що застосовують до особи, яка порушила норми академічної доброчесності.

Іншими словами, це застосування до винної особи примусових заходів за вчинене порушення.

ПАМ'ЯТАЙТЕ: за академічну недоброчесність здобувачі освіти можуть бути притягнені до академічної відповідальності!

До якої академічної відповідальності може бути притягнуто здобувача освіти?

- ✓ повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
- ✓ повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- ✓ відрахування із закладу освіти (крім осіб, які здобувають загальну середню освіту);
- ✓ позбавлення академічної стипендії;
- ✓ позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати навчання.

Наведені вище види академічної відповідальності визначено Законом України «Про освіту». Проте заклад освіти може встановлювати й інші види академічної відповідальності. Зокрема, Закон України «Про освіту» не

встановлює відповідність між конкретним порушенням і видом відповідальності, а лише надає невичерпний перелік можливих порушень і видів відповідальності. Цю відповідність заклад освіти визначає самостійно.

Додатково до визначених законом видів академічної відповідальності заклад вищої освіти може застосовувати⁵:

- ✓ усне зауваження від викладача або представника адміністрації (завідувача кафедри, декана факультету тощо);
- ✓ попередження про можливість притягнення до академічної відповідальності;
- ✓ рекомендуванню додатково пройти навчання з питань академічної доброчесності;
- ✓ повторне виконання завдання;
- ✓ зниження оцінки за виконання завдання;
- ✓ внесення постійного чи тимчасового запису до реєстру порушень академічної доброчесності (цей запис може бути доступним потенційним роботодавцям, закладам вищої освіти під час приймання на навчання або на роботу, а також в інших визначених внутрішніми регуляторними документами випадках);
- ✓ усне чи письмове повідомлення юридичної або фізичної особи, яка здійснює оплату за навчання, про факт порушення;

---

⁵ Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності / упорядн. В. Бахрушин, С. Ніколаєв. С. 30. URL: https://msu.edu.ua/library/wp-content/uploads/2019/11/methods_2019-final.pdf .

- ✓ виключення з рейтингу претендентів на отримання академічної стипендії або нарахування штрафних балів у такому рейтингу;
- ✓ позбавлення нагород, стипендій тощо, присуджених закладом вищої освіти;
- ✓ позбавлення права голосу в колегіальних органах управління закладу вищої освіти або обмеження права на участь у роботі таких органів на певний термін;
- ✓ позбавлення права брати участь у конкурсах на отримання фінансування наукових досліджень, стипендій, грантів тощо;
- ✓ відрахування.

Виконайте завдання

26. Поміркуйте: що Ви вкладаєте в поняття *відповідальна людина* і *безвідповідальна людина*. Назвіть основні характеристики.
27. Поміркуйте, запровадження яких інституційних механізмів у формуванні доброчесного академічного середовища є більш дієвими. Свій вибір обґрунтуйте.
- А** покарання чи будь-який дисциплінарний захід
- Б** інформаційно-просвітницька й роз'яснювальна робота
- В** замовчування проблеми та декларування її відсутності
- Г** моніторинг та розгляд виявлених випадків недоброчесності

Д публічне викриття прикладів академічної недоброчесності

Е популяризація дотримання етики академічних взаємовідносин

► Назвіть відомі Вам механізми формування доброчесного академічного середовища у Вашому закладі освіти.

28. Ознайомтеся зі змістом інформаційного бюлетеня «Академічна доброчесність» (випуск 15 за травень 2021 р. «Як реагувати на порушення доброчесності?») за покликанням <https://academiq.org.ua/wp-content/uploads/2021/05/Integrity-bulletin-15.pdf>.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Інформаційний бюлетень
Випуск № 15 • Травень 2021 р.

«ЯК РЕАГУВАТИ НА ПОРУШЕННЯ ДОБРОЧЕСНОСТІ?»

► На основі опрацьованого матеріалу сформулюйте відповіді на запитання.

1. Що означає твердження *Санкції мають бути співмірними порушенням*?
  2. Якими заходами, що розвивають студентів, потрібно доповнювати санкцій у формі покарань за порушення академічної доброчесності?
29. В індонезійських університетах до студентів, яких викрито в плагиаті, застосовують такі санкції:
- ✓ догану;
  - ✓ письмове попередження;

- ✓ призупинення окремих прав студентів;
- ✓ скасування вже отриманої оцінки за один чи кілька курсів;
- ✓ відрахування з закладу;
- ✓ анулювання диплома, якщо студент вже закінчив навчання (За матеріалами статті В. Сацика «Академічна доброчесність: міфічна концепція чи дієвий інструмент забезпечення якості вищої освіти?»).

► Чи відомі Вам факти порушення норм академічної доброчесності здобувачами вищої освіти Вашого університету? Які санкції було застосовано до таких здобувачів або можна було застосувати?

30. У сюжеті ТСН від 18 січня 2017 року йдеться про продаж шпаргалок в одному з київських університетів. Цей факт уразив масштабами всю академічну Україну. Зокрема, у соцмережу потрапило відео, на якому студенти Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана стоять у величезній черзі за шпаргалками. Продавали готові відповіді на іспити з будь-якої дисципліни в кафе, розташованому в сусідній із гуртожитком будівлі.

Подивитися відео можна за покликанням <https://1plus1.video/tsn/19-30/tsn-za-20170117-skandal-so-shpargalkami-v-set-popalo-video-kak-studenty-stoyat-v-ogromnoy-ocheredi-za-shpargalkami-1>

► Чи вважаєте Ви списування, зокрема використання шпаргалок, серйозним порушенням академічної доброчесності в навчанні? Свою відповідь обґрунтуйте.

► З'ясуйте, до якого виду академічної відповідальності може бути притягнутий здобувач освіти за використання шпаргалок.

31. Уявіть себе членом університетської комісії з питань академічної доброчесності. Які санкції або заходи Ви запропонували б застосувати за подані нижче порушення академічної доброчесності? Заповніть таблицю.

<i>Вид порушення</i>	<i>Санкції/заходи</i>
Студента / студентку викрито у використанні мобільних пристроїв під час виконання екзаменаційної роботи	
Студента / студентку під час письмової відповіді на запитання на практичному занятті викрито у списуванні з робіт старших курсів	
Студента / студентку під час контрольної роботи викрито у списуванні з власних конспектів лекцій	
Студент / студентка домовився/-лася з викладачем про оцінку за залікову роботу за певну винагороду	
Студент / студентка завантажив/-ла готовий реферат з усережжя й подав/-ла викладачеві на перевірку	

Студент / студентка купив/-ла готову курсову роботу й подав/-ла викладачеві на перевірку	
Студент / студентка приєднався/-лася до групового проекту але участі в ньому не брав/-ла	

► Працюючи в мінігрупах, обговоріть Ваші пропозиції із пропозиціями однокурсників. За потреби внесіть зміни або уточнення до заповненої таблиці.

32. Опрацюйте пункт 5 статті 42 Закону України «Про освіту» (див. додаток). Назвіть, до якої академічної відповідальності може бути притягнуто викладача за порушення норм академічної доброчесності.

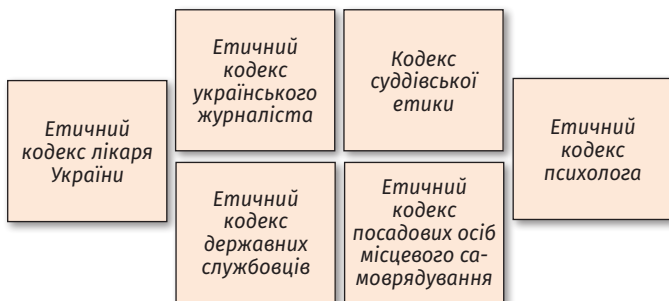
КОДЕКС АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ УЧАСНИКА ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Опрацюйте теоретичний матеріал

Одним з обов'язкових документів, що регламентує дотримання принципів академічної доброчесності в університеті, є **Кодекс академічної доброчесності учасника освітнього процесу**. Він стосується і здобувачів освіти всіх рівнів, і викладачів, та інших працівників закладу вищої освіти.

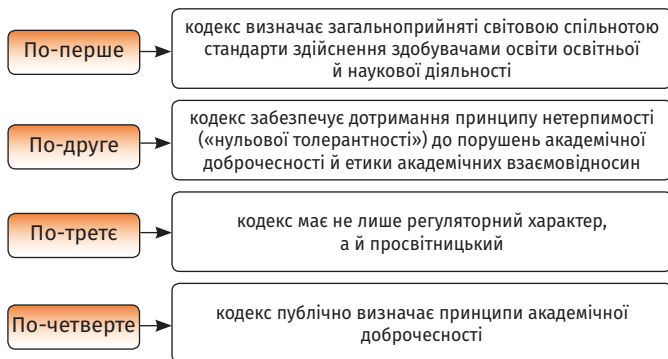
Згідно зі Словником української мови в 11 томах одне зі значень терміна **кодекс** – це сукупність правил поведінки, звичок, переконань та ін.⁶

Зазначимо, що в різних професійних сферах діяльності існують різні види кодексів, зокрема:

⁶ Словник української мови: в 11 томах. Том 4. 1973. С. 207.
URL: <http://sum.in.ua/s/kodeks>

Які ж особливості має Кодекс академічної доброчесності?

Виконайте завдання

33. Чи існує Кодекс академічної доброчесності у Вашому закладі вищої освіти? Ознайомтесь зі змістом його (якщо у Вашому закладі такий документ відсутній, ознайомтесь із подібними кодексами, розміщеними на офіційних вебсторінках інших закладів вищої освіти).

► З'ясуйте, з яких структурних частин переважно складається Кодекс академічної доброчесності.

⁷ Рекомендації для закладів вищої освіти щодо розробки та впровадження університетської системи забезпечення академічної доброчесності. Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти. 2019. URL: <https://tinyurl.com/th4362cb>

34. Ознайомтесь із фрагментом Кодексу академічної доброчесності Національного університету «Острозька академія»⁸.

3.1. Гідним для всіх учасників освітнього процесу НауОА є:

- дотримуватися вимог Конституції та законів України, вимог чинного законодавства України, Статуту НауОА, Правил внутрішнього розпорядку, цього Кодексу, локальних нормативних документів Університету, а також умов договору про надання освітніх послуг (за його наявності);
- поважати честь, гідність та особисту недоторканність особи, незважаючи на її стать, вік, матеріальний стан, соціальне становище, расову належність, релігійні та політичні переконання чи інші ознаки;
- не толерувати приниження честі та гідності, фізичне або психічне насильство, а також дискримінації за певними ознаками;
- дотримуватися моральних норм і правил етичної поведінки;
- своєю діяльністю сприяти збереженню, розвитку й популяризації освітніх та наукових традицій і цінностей Острозької академії XVI ст.;
- відповідально ставитися до своїх обов'язків, вчасно й сумлінно виконувати необхідні навчальні, дослідницькі та робочі завдання;
- своєю діяльністю сприяти збереженню та примноженню традицій НауОА, розвитку позитивної репутації університету, а також забезпечувати нерозривний зв'язок зі світовою та національною історією, культурою, національними традиціями;

---

⁸ Кодексу академічної доброчесності Національного університету «Острозька академія». URL: https://www.oa.edu.ua/publik_information/CODEX.pdf

- не чинити правопорушень, сприяти запобіганню й викоріненню різних видів порушень у навчальній, викладацькій, науковій та інших видах діяльності, бути нетерпимими до них;
- спілкуватися в академічному середовищі державною мовою, піклуватися про культуру власної мови та мови здобувачів освіти чи колег;
- не розповсюджувати та запобігати розповсюдженню інформації, яка неправдива, викладена з перекрученням фактів, наклепницька, така, що ображає людину або може завдати шкоди репутації НАУОА;
- сприяти становленню та розвитку партнерських відносин між викладачами і здобувачами вищої освіти, підтримувати атмосферу довіри, відповідальності та взаємодопомоги в академічному співтоваристві;
- запобігати виникненню у своїй діяльності конфлікту інтересів, під яким слід розуміти суперечність між особистими інтересами члена університетської спільноти та його службовими або навчальними обов'язками, наявність якої може вплинути на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень, та зашкодити репутації НАУОА;
- відповідально та дбайливо ставитися до власного здоров'я, здоров'я інших, довкілля;
- вести здоровий та активний спосіб життя, дотримуватися правил особистої гігієни;
- допомагати учасникам освітнього процесу, які опинилися в складних життєвих обставинах, належать до соціально вразливих категорій;
- підтримувати чистоту й порядок на території НАУОА, дбайливо ставитися до майна та ресурсів Університету.

3.2. Неприйнятним для всіх учасників освітнього процесу НаУОА є:

- приниження людської гідності чи утиск або дискримінація інших осіб, толерування проявів насильства чи порушень прав людини;
- недотримання норм Конституції України, чинного законодавства України про освіту, а також локальних нормативних документів Університету;
- допущення порушень академічної доброчесності, зазначених у п. 2. 2 цього Кодексу;
- навмисне перешкоджання навчальній, науковій чи трудовій діяльності учасників освітнього процесу НаУОА;
- порушення освітнього процесу (запізнення, пропуски навчальних занять чи роботи без поважної причини);
- уживання наркотичних речовин, розпивання алкогольних напоїв та куріння на території гуртожитків (крім спеціально відведених для куріння місць) та Університету;
- пронесення в НаУОА зброї, використання газових балончиків та інших речей, що можуть нашкодити життю та здоров'ю людини;
- прояви різних форм агресії щодо інших, сексуальні домагання;
- участь в азартних іграх під час освітнього процесу та на робочому місці;
- поширення неправдивої та компромотної інформації про учасників освітнього процесу;
- перевищення повноважень або зловживання становищем (статусом) під час навчання, трудової діяльності або проведення наукових досліджень;
- використання службових і родинних зв'язків для отримання нечесної переваги в навчальній, науковій чи трудовій діяльності;

- ведення в Університеті політичної, релігійної чи іншої пропаганди, а також примус до сповідання або відмови сповідувати певну релігію під час навчальної діяльності, до участі в релігійних обрядах і святах, участі в діяльності й заходах релігійних об'єднань і об'єднань, діяльність яких спрямована на розповсюдження ідеології;
- використання символіки НаУОА або факультетів у заходах, не пов'язаних із діяльністю Університету, чи на шкоду репутації НаУОА;
- завдання шкоди матеріальним цінностям, а також матеріально-технічній базі Університету;
- недотримання усіма учасниками освітнього процесу та пов'язаними особами (комендантами гуртожитків, вахтерами) правил проживання на території гуртожитків Університету, порушення дисципліни, допущення непристойної поведінки на території НаУОА чи гуртожитків.

► Чи погоджуєтеся Ви з усіма позиціями опрацьованого фрагменту Кодексу академічної доброчесності? Які б пункти Ви вилучили, а які – додали? Свою думку обґрунтуйте.

► З'ясуйте, які пункти опрацьованого фрагменту Кодексу академічної доброчесності безпосередньо не стосуються академічної доброчесності.

35. Сформулюйте дефініції понять:

етична цінність – це ...

академічна спільнота – це ...

академічний статус людини – це ...

нульова толерантність – це ...

36. Прочитайте твердження. Чи погоджуєтеся Ви з ним? Свою відповідь обґрунтуйте.

Безперечно, з-поміж інструментів дотримання академічної доброчесності всіма учасниками освітнього процесу (здобувачами вищої освіти, викладачами, науковцями тощо) важливого значення набуває *кодекс академічної доброчесності* (або *кодекс честі*). Проте сам по собі цей документ не є панацеєю!

37. Ознайомтеся зі змістом інформаційного бюлетеня «Академічна доброчесність» (випуск 12 за лютий 2021 р. «Як посилити політику доброчесності ЗВО?») за покликанням <https://www.skeptic.in.ua/wp-content/uploads/Integrity-bulletin-12.pdf>.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Інформаційний бюлетень
Випуск № 12 • Лютий 2021 р.

«Як посилити політику доброчесності ЗВО?»

► Сформулюйте обґрунтовану відповідь у формі усної презентації на запитання, що міститься в заголовку інформаційного бюлетеня. Використайте опрацьований матеріал.

ЩО ТАКЕ ПЛАГІАТ І АКАДЕМІЧНИЙ ПЛАГІАТ?

Опрацюйте теоретичний матеріал

З'ясуємо відмінність між поняттями «плагіат» і «академічний плагіат».

Плагіат – оприлюднення (опублікування), повністю або частково, чужого твору під іменем особи, яка не є автором цього твору (Закон України «Про авторське право і суміжні права», стаття 50).

Академічна плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства (Закон України «Про освіту», стаття 42).

Пам'ятаймо: хоч поняття «плагіат» і «академічний плагіат» тісно взаємопов'язані, проте мають істотні відмінності. Зокрема, якщо академічний плагіат стосується переважно наукових і мистецьких творів, то плагіат може стосуватися й інших видів текстів, зокрема публіцистичних і художніх, а також політичних промов, торговельних марок, музичних творів тощо.

До того ж відмінності в поняттях «плагіат» і «академічний плагіат» стосуються не лише сфери діяльності, але й мети.

З чим можна порівняти плагіат? На це запитання відповідь проста: «Вірусом плагіату в Україні просякнута не тільки освіта й наука, а значна частина української свідомості. Якщо взяти пляшку води в магазині, тихенько сховати її в сумку та не заплатити, то це крадіжка. Українець це, звичайно, розуміє. А якщо використати у своїй праці чужий текст, твір без покликання на автора, то це ж не є щось злочинне, правда? Ні, насправді це така ж сама крадіжка»⁹.

В усережжі натрапляємо на безліч прикладів звинувачень у плагіаті, як-от:

Найбільш популярним видом плагіату бізнесу сьогодні є плагіат в інтернеті. Особливо в соціальних мережах «Інстаграм» або «Фейсбук». Або просто на якомусь окремому сайті. Дуже часто буває так, що назву сторінки в інстаграмі або фейсбучі зловмисники копіюють, додають одну-дві букви або пропуск, що начебто робить цю назву унікальною, але насправді ці торговельні марки (назви сторінок або каналів) залишаються однаковими¹⁰.

Унікальний випадок потрійного запозичення: Lana Del Ray «Get Free» (2017) – Radiohead «Creep» (1992) – The Hollies «The Air That I Breathe» (1974). Якщо Radiohead узяли від пісні «The Hollies» мотив та кінцівку, то трек Лани Дель Рей схожий на Creep вокальною манерою. Після судового позову Radiohead добросовісно зізналися в запозиченні й відтоді зазначали The Hollies

⁹ Плахта Д. Плагіат = крадіжка. День. 14 квітня 2017. URL: <https://day.kyiv.ua/uk/blog/suspilstvo/plagiat-kradizhka>

¹⁰ Як боротися з плагіатом бізнесу в Інтернеті? URL: <https://patentbot.online/blog/ua/yak-borotysya-z-plagiatom-biznesu-v-interneti>

співавторами Среер. Ті оцінили чесність Тома Йорка й музикантів і стягнули з них невеликий відсоток за прибуток від пісні. У суперечці із Ланою Дель Рей Radiohead зазнали фіаско. Менеджмент гурту вимагав від співачки віддати йому весь прибуток від розповсюдження «Get Free», але Дель Рей заперечувала плагіат. За кілька місяців Дель Рей повідомила, що конфлікт вичерпано і права на пісню повністю залишилися за нею¹¹.

Співзасновник «Холдингу емоцій !FEST» Андрій Худо звинуватив відкритий у Києві ресторан «Львівська реберня» в плагіаті формату. За його словами, київський заклад повністю скопіював інтер'єр, одяг персоналу та концепцію львівської реберні «Під арсеналом»¹².

Юрій Винничук у 2001 році написав книжку «Таємниці львівської кави», щонайменше чотири з восьми глав якої є недбалим перекладом книжки Миколи Пучерова «Всё о кофе», виданої у 1988 році¹³.

Виконайте завдання

38. З'ясуйте, з якої мови походить термін «плагіат» і що він означає. Чи існує український відповідник до терміна «плагіат»?

¹¹ 10 найгучніших плагіатів у рок-музиці. Old Fashioned Radio. URL: <https://ofr.fm/10-najguchnishih-plagiativ-u-rok-muzitsi/>

¹² Тузяк Н. Засновник холдингу !FEST звинуватив київську «Львівську реберню» у плагіаті формату ресторану. Інтернет-портал «ZAXID.NET». 13 серпня 2018. URL: https://zaxid.net/zasnovnik_holdingu_fest_zvinuvativ_kiyivskiy_restoran_lvivska_rebernya_u_plagiati_n1463416

¹³ Хавич О. Кава з плагіатом. Варіанти. Львів. URL: <https://web.archive.org/web/20160520061450/http://varianty.lviv.ua/34144-kava-z-plahiatom>

39. Назвіть одним словом, що походить від іменника *плагіат*:

- А** той, хто вчинив плагіат
- Б** відтворювати опубліковані тексти інших авторів без зазначення їхнього авторства
- В** оприлюднення власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів

40. Поміркуйте, як пов'язані між собою поняття:

41. Уявіть ситуацію:

Ви виготовляєте брендовані окуляри під власною торговельною маркою і з якоюсь унікальною формою. При цьому ви виявляєте, що хтось робить такі самі окуляри з подібною формою під схожою назвою бренду і схожим брендуванням.

► Поміркуйте, чи є це плагіатом. Свою думку обґрунтуйте.

42. Прочитайте міркування музиканта групи «Пропала Грамота» Павла Нечитайла щодо плагіату в музичній індустрії. Виконайте завдання, подані після тексту.

Тут все залежить від відтінків. Тобто де, для чого і як використовують чужий продукт. Якщо це музичний твір, то ніхто не вважає рیمейки та ремікси плагіатами. Те саме можна

сказати і про музичні цитати та текстові цитати, які вплітаються в оригінальні авторські композиції. У гурту «5 nizza» була пісня про Висоцького, Кобейна, Джіма Морісона, де проспівувалися семпли їхньої музики. Для слухача це своєрідний тест на знання музичної класики. У розумної людини не стане наглості взяти класичний твір і видати його за свою роботу. Немає сенсу в таких діях. Авторське право – річ не вічна... Тому і сам плагіат існує в середовищі живих творців. Завдяки інтернету активно плагіатять тексти та фотографії. Буває так, що просто розміщують їх на сайті чи блозі і забувають зазначити авторство. У такому випадку розлючені власники погрожують у коментарях судовою розправою, але до суду справи з питань плагіату доходять рідко. Господарі та крадії вирішують суперечки самотужки. У наш час, коли окремі моральні постулати вважають архаїзмами, поступово трансформується поняття плагіату. Можливо, придумують якісь чіткі критерії, що вважати плагіатом, а що ні, або взагалі не будуть забивати собі голову питанням авторства. Адже всі пісні, тексти і картини нам не належать. Є світ ідей, з якого два абсолютно різних мрійники можуть витягнути цілком ідентичний результат (*За матеріалами інтернет-порталу «Галицький кореспондент», <https://gk-press.if.ua/x2297/>*).

► Дайте визначення понять «рیمейк» і «ремікс». Чому автор тексту їх не вважає плагіатом?

► Чи відомі вам приклади плагіату світлин в усережжі?

► Поясніть зміст останнього речення.

43. Порівняйте промови. Доведіть або спростуйте думку, що одна з них є плагіатом іншої.

Уривок із промови засновника компанії Apple Стіва Джобса перед випускниками Стенфордського університету 2005 року¹⁴:

Вибачте за такий драматизм, але це правда. Ваш час обмежений, тому не витрачайте його, щоб прожити чиєсь чуже життя. Не потрапляйте в пастку догми, яка вчить жити відповідно до думок інших людей. Не дозволяйте шуму чужих думок перебити ваш внутрішній голос.

Уривок із промови Петра Порошенка на з'їзді партії «Європейська Солідарність»¹⁵:

Кремль продовжує чинити жорсткий спротив нашому руху до Європи. РФ знає, що Україна в Європі – це смерть російського імперського проекту. Це потужний удар по російському авторитаризму, це шлях до демократичних змін у Росії.

Уривок із промови колишньої секретарки РНБО Раїси Богатирьової перед студентами Києво-Могилянської Академії 2011 року:

Вибачте за драматизм, але це правда. Час людини дуже обмежений. І тому висновок зі свого досвіду пропоную наступний – не живіть чужим життям, не витрачайте час. Не потрапляйте до капкану догми, яка радить жити чужими думками. Не дозволяйте шуму чужих думок перебити ваш внутрішній голос.

Уривок із промови Володимира Зеленського під час зустрічі з президентом Європейської ради Дональдом Туском у Брюсселі:

Україна в ЄС – це смерть російського імперського проекту. Більше того, це потужний удар по російському авторитаризму, шлях до демократичних змін у Росії та на всьому пострадянському просторі.

¹⁴ Гучні історії з плагіатом в Україні: від Vogue до Литвина. Інтернет-видання «BBC NEWS. УКРАЇНА». 1 листопада 2018. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-46063436>

¹⁵ Цеголко заявив, що Зеленський у Брюсселі скопіював абзац з промови Порошенка. Інтернет-видання «Детектор медіа». 5 червня 2019. URL: <https://detector.media/infospace/article/167887/2019-06-05-tsegolko-zayavyvshcho-zelenskyy-u-bryuseli-skopiyuvav-abzats-z-promovy-poroshenka/>

ВИДИ АКАДЕМІЧНОГО ПЛАГІАТУ

Опрацюйте теоретичний матеріал

Важливим кроком на шляху до академічної доброчесності є усвідомлення видів академічного плагіату.

Пропонуємо проаналізувати 12 найтипівіших видів академічного плагіату (неоригінальної роботи) здобувачів освіти за версією сайту <https://www.turnitin.com/> в перекладі з англійської мови С. Чуканової¹⁶.

1 Студентська змова <i>Робота над індивідуальним завданням спільно з іншими студентами</i>	2 Дослівний плагіат <i>Повне копіювання тексту без покликання на джерело</i>	3 Самоплагіат <i>Повторне використання власних раніше опублікованих робіт без належного зазначення авторства</i>
4 Мозаїчний плагіат <i>Комбінунання фраз та тексту з кількох джерел в одній роботі. Компонування речень без цитувань та покликань</i>	5 Автоматична модифікація тексту <i>Оброблення чужого тексту за допомогою програмного забезпечення (автоматичного перекладання чи перефразування) з метою приховання слідів плагіату</i>	6 Роботи на замовлення <i>Залучення третьої сторони (без оплати або за гроші) для виконання завдання та представлення роботи як власної</i>

¹⁶ http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/18291/Plagiarism_Spec_Infog20_STUDENTS_EMEA_1020_UKR.pdf?sequence=1&isAllowed=y

- 7** **Ненавмисний плагіат**
Помилки в цитуванні джерела або ненавмисне перефразування тексту
- 8** **Плагіат-переказ**
Перефразування чужих ідей без зазначення оригінального джерела
- 9** **Плагіат комп'ютерного коду**
Копіювання чи зміна вихідного коду без дозволу та належного згадування автора
- 10** **Модифікація списку джерел**
Надання неточної чи неповної інформації про джерела, щоб їх неможливо було знайти й верифікувати
- 11** **Змінення тексту вручну**
Маніпуляції з текстом з метою обману програм, що перевіряють тексти на плагіат
- 12** **Плагіат даних**
Фальсифікація чи фабрикація даних, привласнення чужих напрацювань, що призводить до створення негативного іміджу науковця, видавця чи наукової установи

Виконайте завдання

44. Прочитайте фрагмент курсової роботи. Знайдіть і схарактеризуйте види академічного плагіату в цьому тексті.

Т. О. Грабовська та Ю. Г. Рожков провели дослідження поняття «наукова стаття», характеризуючи різні визначення: «... хоча окремі дослідники пропонують описання її конститутивних ознак, необхідних для визначення специфіки цього жанру. Так, Є. В. Вохришева виділяє композиційні категорії, які в сукупності являють собою інваріант наукової статті. До них належать заголовки і анотації (разом вони формують

тематичне ядро), введення (дефініція), основна частина (експлікація і конкретизація), висновок (спеціалізація). Схематично подібна інваріантна модель цього жанру може бути представлена як «зчеплення формальних композиційних гілок», які поетапно реалізують комунікативні наміри автора і знаходяться у лінійноієрархічному взаємозв'язку. Конститутивною або «відмінною жанровою» ознакою наукової статті С. І. Потапенко вважає стабільність композиційно-змістової організації, «яка реалізує творчий процес вираження ходу думок автора в їх співвідношенні з дійсністю», іншими словами, «це злиття двох начал: динамічного (зміст) та статистичного (композиційна організація). Автор відмічає, що композиційно-змістова організація статей, присвячених різним наукам, може мати свої специфічні особливості, які залежать від предмета науки і традицій друкарського мистецтва» [2, с. 99-100].

2. Грабовська Т. О., Рожков Ю. Г. Наукова стаття як важлива складова системи жанрів дискурсу. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: філологічні науки*. 2013. Вип. 186(2). С. 98-103.

► Зробіть висновок: чи можна покликатися лише на одне джерело, використовуючи в тексті, наприклад, інформацію і з інших джерел.

Запам'ятайте! Використовуючи інформацію з різних джерел, указуючи на різних авторів, не можна зазначити покликання лише на одне джерело, як це зроблено в поданому вище тексті. Після вказівки на автора має бути обов'язкове покликання саме на його працю!

45. Проаналізуйте уривки з наукових робіт здобувачів. З'ясуйте, у якому варіанті допущено помилку в оформ-

ленні цитати, у якому – містяться ознаки академічного плагіату. Свою думку обґрунтуйте.

Варіант 1. Літературознавча енциклопедія дає таке визначення наукового стилю: «Науковий стиль – це функціональний різновид літературної мови, що обслуговує сферу науки, отже, передає наукову інформацію аргументовано і доказово» [1, с. 108].

1. Літературознавча енциклопедія : у 2 т. / авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. Київ : ВЦ «Академія», 2007. Т. 1. 624 с.

Варіант 2. У літературознавчій енциклопедії науковий стиль визначено як функціональний різновид літературної мови, що обслуговує сферу науки, отже, передає наукову інформацію аргументовано і доказово [1, с. 108].

1. <https://uk.wikipedia.org/wiki>

Варіант 3. Ми довели, що науковий стиль – це функціональний різновид літературної мови, що обслуговує сферу науки, отже, передає наукову інформацію аргументовано і доказово.

Увага! Академічний плагіат не слід ототожнювати з помилками в оформленні цитат.

Найбільш **типовими помилками цитування** є¹⁷:

- ✓ відсутність лапок при текстових фрагментах, зазначених з інших джерел, за наявності коректного покликання на це джерело;
- ✓ покликання на інше джерело;

¹⁷ Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності / упорядн. В. Бахрушин, Є. Ніколаєв. С. 10. URL: https://msu.edu.ua/library/wp-content/uploads/2019/11/methods_2019-final.pdf.

- ✓ неправильне оформлення покликання, що ускладнює пошук джерела.

Увага! Якщо зазначені вище помилки в цитуванні зроблено свідомо, зокрема для ускладнення виявлення вигаданих цитат або даних, це може бути кваліфіковано як порушення академічної доброчесності!

46. Прочитайте фрагмент наукової статті. Наведіть приклади порушення норм академічної доброчесності. З'ясуйте: науковий текст містить академічний плагіат чи помилки в цитуванні.

Поняття «професійна мобільність» широко поширене нині і використовується різними науками, такими як економіка, психологія, соціологія, педагогіка. В економіці професійна мобільність – це зміна групою осіб або індивідом позиції, місця, займаного в професійній структурі; переходи людей з одних професійних груп і верств в ін. У соціології професійну мобільність виділяють як форму соціальної мобільності. У літературі з управління персоналом професійну мобільність визначають як угруповання якостей, складене з «внутрішніх» психофізіологічних властивостей особистості та «зовнішніх» соціально-психологічних якостей, пов'язаних з поведінкою людини в структурі міжособистісних і організаційно-управлінських відносин у колективі. У педагогіці професійну мобільність визначають переважно як готовність і здатність працівника до швидкої зміни виконуваних виробничих завдань, робочих місць і навіть спеціальностей у рамках однієї професії або галузі, здатність швидко освоювати нові спеціальності або зміни в них, що виникли під впливом техніч-

них перетворень. Узагальнюючи погляд на феномен професійної мобільності фахівців різних наукових галузей, можна констатувати, що професійна мобільність – це сукупність особистісних характеристик і особливих форм поведінки, які проявляються в ситуації професійних змін (Пілецька Л. *Психологічна сутність професійної мобільності особистості*. URL : <http://www.apppsychology.org.ua/data/jrn/v1/i40/19.pdf>).

47. Прочитайте текст. Уявіть ситуацію: Ви плануєте у своїй роботі використати як цитати виділені фрагменти. На яке джерело Ви покликатиметесь?

Ілон Маск неодноразово наголошував, що побоюється за майбутнє людства, бо зараз цивілізація прив'язана тільки до однієї планети. Рано чи пізно будь-яка катастрофа – падіння астероїда, виверження вулкана, ядерна війна чи пандемія – призведе до загибелі населення Землі, тому людям необхідна запасна планета, вважає він. У 2002 році Маск створив компанію з виробництва космічної техніки SpaceX. Наразі SpaceX разом із приватною американською компанією Boeing бере участь у програмі NASA Commercial Crew Program. Її мета – доставляння астронавтів у космос.

Ілон Маск також неодноразово говорив, що людині доведеться шукати спосіб розширити можливості свого мозку за допомогою комп'ютера, щоб у майбутньому не відставати від штучного інтелекту. З цієї метою Маск створив компанію OpenAI, яка здійснює дослідження в цій галузі і потім надає до них безкоштовний доступ.

Маск сподівається, що така стратегія допоможе запобігти монополізації штучного інтелекту впливовими групами (Ціммерманн Н., Йолкіна О. Від цькування до підкорення космосу: у чому секрет успіху Ілона Маска? *Deutsche Welle* (DW)).

2020. URL: <https://www.dw.com/uk/vid-tskuvannia-do-pidkorennia-kosmosu-u-chomu-sekret-uspikhu-ilona-maski/a-53638478>).

► Поміркуйте: чи можливий варіант використання цитати з іншого тексту без указівки на джерело.

48. Прочитайте фрагмент наукової статті. Доведіть, що виділений фрагмент тексту містить загальновідому наукову інформацію. Чи потрібно вказувати на джерело такої інформації в кінці речення?

За часів Ньютона фізика була, але не було філософії фізики, яка склалася лише на початку ХХ ст. За часів А. Сміта була економіка, але філософія економіки з'явилася лише в кінці ХІХ ст. завдяки, зокрема, роботам Дж. М. Кейнса. Вік будь-якої базової науки, від математики до юриспруденції, завжди більше віку відповідної філософської науки. Деколи представників базових наук відносять до філософів неприхильно. Їм здається, що всі труднощі базових наук можуть бути сповна успішно здолані без виходу за межі їх. Ця думка не відповідає реальному стану справ. До того ж слід ураховувати, що навіть геніально обдаровані вчені раз у раз здійснюють зовсім не малоістотні філософські помилки. **А. Енштейн, наприклад, побудував модель статичного Всесвіту.** А чому саме статичного? У самому його виборі містилася філософська помилка (В. М. Вашкевич. *Світоглядно-філософські основи науки*

Пам'ятайте: покликання на джерела загальновідомих знань подавати не обов'язково. Проте це залежить від обставин, а також кому адресовано текст.

і проблема демаркації. Зб. наук. нр. «Гілея: науковий вісник». 2017. Вип. 125. С. 250. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/18517>).

ЦИТУВАННЯ В НАУКОВОМУ ТЕКСТІ

Опрацюйте теоретичний матеріал

Пам'ятайте: **цитування** є одним з основних компонентів будь-якого наукового тексту: чи то наукової статті, чи то курсової роботи, чи то кваліфікаційної роботи.

Що потрібно знати про цитування?

Перша особливість. Цитату в науковому тексті обов'язково супроводжують внутрішньотекстовим **покликанням** на джерело інформації. Переважно покликання ставлять після цитати в квадратних або круглих дужках залежно від стилю оформлення бібліографічного опису джерел. Наприклад:

Стили оформлення списку наукових публікацій

MLA (Modern Language Association) style.

APA (American Psychological Association) style.

Chicago/Turabian style.

Harvard style.

ACS (American Chemical Society) style.

AIP (American Institute of Physics) style.

IEEE (Institute of Electrical and Electronics Engineers) style.

Vancouver style.

OSCOLA.

APS (American Physics Society) style.

Springer MathPhys Style.

Погоджуємося з думкою А. Мельниченка, що «ключовим є не ухвалення кодексу честі, а імплементація його положень» **[5, с. 178]**.

порядковий номер
джерела в списку
використаних джерел

номер сторінки
з джерела, на якій
знаходиться цитата

Погоджуємося з думкою, що «ключовим є не ухвалення кодексу честі, а імплементація його положень» (**А. Мельниченко, 2016**).

Друга особливість. У наукових текстах використовують **пряме і непряме цитування**.

Пряме цитування передбачає точну (дослівну) репрезентацію цитованого тексту. Наприклад:

Ярема Бачинський вважає: «Життя та діяльність не у відповідності до стандартів і традицій академічної доброчесності суттєво деформує освітнє середовище».

Непряме цитування є перефразуванням або недослівним відтворенням чужого тексту. Його ще називають **парафразом** – переказом цитати. Наприклад:

Ярема Бачинський вважає, що відсутність стандартів і традицій академічної доброчесності істотно деформує освітнє середовище.

Основні правила наукового цитування

1. Оформлюйте цитату переважно одним реченням. Уникайте занадто довгих цитат (особливо, що дорівнюють абзацу).

2. Використовуйте цитати з авторитетних наукових джерел (монографій, наукових фахових журналів, міжнародних індексованих видань тощо). Уникайте цитат, наприклад, із загальнодоступної вільної онлайн-енциклопедія «Вікіпедія» і подібних видань.

3. Супроводжуйте цитати покликаннями на джерело інформації.

4. Бібліографічне покликання потрібне й у разі запозичення таблиць, діаграм, рисунків та іншого ілюстративного матеріалу.

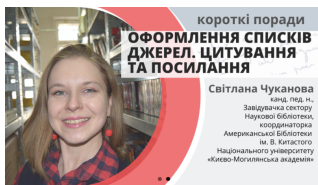
5. Використовуючи цитати, обов'язково формулюйте Вашу позицію щодо досліджуваного питання. Уникайте нанизування однієї цитати на іншу.

Більш докладну інформацію про правила цитування й оформлення бібліографічних покликань Ви можете знайти в посібникові І. Кудінова «Основи наукового цитування»¹⁸.

¹⁸ Кудінов І. О. Основи наукового цитування. URL: <https://www.donnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/8/2019/08/Kudinov-I.O.-Osnovi-naukovogo-czituvannya.pdf>

Виконайте завдання

49. Прослухайте короткі відеопоради «Оформлення списків джерел. Цитування та посилання» за покликанням <https://youtu.be/u4zVfStfpPs>.

► Дайте відповіді на запитання.

1. Які особливості мають такі стратегії уникнення плагіату як цитування, перефразування та узагальнення?
  2. Що «можна», а що «заборонено» під час цитування, перефразування й узагальнення?
  3. Що означає поняття «баланс голосу» і як «балансувати голос» у науковому тексті?
  4. Як правильно оформлювати українськомовні й іншомовні джерела під час написання контрольних, курсових, дипломних робіт?
  5. Якими стилями цитування й бібліографічними менеджерами можна послуговуватися в наукових роботах?
50. Усно оформіть цитату, використовуючи при авторі різні дієслова мислення.

Наприклад:

I. Дегтярьова **вказує**...

I. Дегтярьова **констатує**...

У Європейському просторі вищої освіти і наукових досліджень саме академічна досконалість – academic excellence – є одночасно як однією з фундаментальних цінностей, так і метою (І. Дегтярьова).

51. Проаналізуйте оформлення цитат різними способами. Зверніть увагу на вживання розділових знаків.

Не менш значущим чинником, що спонукає до активного використання хмарних послуг, є стрімкий розвиток ІТ-аутсорсингу (А. Літошенко).

Пряме (дослівне) цитування:

А. Літошенко зазначає: «Не менш значущим чинником, що спонукає до активного використання хмарних послуг, є стрімкий розвиток ІТ-аутсорсингу».

А. Літошенко вважає, що «не менш значущим чинником, який спонукає до активного використання хмарних послуг, є стрімкий розвиток ІТ-аутсорсингу».

За А. Літошенко, «не менш значущим чинником, що спонукає до активного використання хмарних послуг, є стрімкий розвиток ІТ-аутсорсингу».

Непряме цитування (перефразування або недослівне відтворення чужого тексту):

Стрімкий розвиток ІТ-аутсорсингу, **як слушно зазначає А. Літошенко**, спонукає до активного використання хмарних послуг.

**ДІСЛОВА МИСЛЕННЯ,
що використовують
у цитатах при авторах:**

*доводити
зазначати
зауважувати
констатувати
називати
наголосити
пояснювати
робити висновок
узагальнювати
характеризувати
та ін.*

Важливим чинником, що спонукає до активного використання хмарних послуг, **на думку А. Літошенка**, є стрімкий розвиток ІТ-аутсорсингу.

Не менш значущим чинником, що спонукає до активного використання хмарних послуг, **А. Літошенко вважає** стрімкий розвиток ІТ-аутсорсингу.

► Зробіть висновок: коли цитату потрібно оформлювати в лапках, а коли – без лапок.

52. Оформіть цитату різними способами (як пряме й непряме цитування):

- у формі речення з прямою мовою;
- як складнопідрядне речення;
- із вставним компонентом (словосполученням і реченням);
- у формі епіграфа.

Університетська освіта без дотримання етичних принципів залишатиметься не більше, як напівдиким освітнім полем, де панують невігластво, обман, корупція (*Володимир Сацук*).

Опрацюйте теоретичний матеріал

Пунктуаційні правила оформлення цитат

1. Цитати, включені в авторський текст, беремо в лапки. Інші розділові знаки при них розставляємо так, як у реченнях із прямою мовою та словами автора. Наприклад:

У проєкті Закону України «Про академічну доброчесність» зазначено: «Академічна доброчесність визнається засадничою цінністю, на якій мають ґрунтуватися стосунки в академічному середовищі».

2. Цитати, що використано як самостійні висловлення (наприклад, в епіграфах), лапками не виділяємо. Наприклад:

Людина повинна бути чесною по натурі, а не за обставинами.
Марк Аврелій

3. Якщо цитату наводимо не повністю, а з пропуском, його позначаємо трьома крапками – на початку, у середині або в кінці цитати (у текстах спеціального призначення знак три крапки на місці пропуску можна ставити у квадратні або кутові дужки).

У проєкті Закону України «Про академічну доброчесність» зазначено: «Прозорість і публічність для забезпечення академічної доброчесності ... передбачають, що всі учасники процесу отримання та надання освітніх послуг, наукової діяльності, реалізації державної політики у сфері забезпечення якості освіти зобов'язані діяти відкрито та зрозуміло».

В аналітичній записці з академічної доброчесності, підготовленій експертами урядово-громадської ініціативи «Разом проти корупції» зазначено: «Самоплаґіат <...> жодним чином не порушує право інтелектуальної власності (за винятком випадків, коли право такої власності належить видавцю, а не автору), але є порушенням стандартів академічної доброчесності <...>».

4. Цитату, оформлену:

- ✓ як підрядну частину складнопідрядного речення,
- ✓ як частину речення зі вставленими словосполученнями або реченнями, що вказують на її автора, починаємо завжди з малої літери (навіть тоді, коли її взято повністю), за винятком власних назв, і без зазначення можливого пропуску на її початку. Наприклад:

Є. Стадний вважає, що «етичні кодекси, як і будь-які інші інструменти забезпечення академічної доброчесності, не можуть гарантувати розв'язання всіх проблем, пов'язаних з неетичною поведінкою в освіті».

На думку Є. Стадного, «етичні кодекси, як і будь-які інші інструменти забезпечення академічної доброчесності, не можуть гарантувати розв'язання всіх проблем, пов'язаних з неетичною поведінкою в освіті».

5. Якщо в цитованому тексті, узятому в лапки, є інші цитування, слова або вислови, що мають уживатися в лапках, доцільно використовувати лапки різної форми:

- зовнішні (кутові лапки, або «лапки-ялинки» («...»);
- внутрішні («лапки-лапки» (“...”). Наприклад:

Дослідження Є. В. Сівак виявило, що «на масштаби “шахрайства” впливають як персональні характеристики студентів, так і зовнішні по відношенню до них фактори, наприклад, характеристики викладача».

Виконайте завдання

53. Проаналізуйте різні способи оформлення цитати. Які з них оформлено як пряме цитування, а які – як непряме. Поясніть уживання лапок в одних прикладах і відсутність їх в інших.
- Чесність не може вижити в атмосфері, у якій нечесність не тільки толерується, але й вітається (М. Дойчик).

Не можна не погодитися з думкою М. Дойчика, що «чесність не може вижити в атмосфері, у якій нечесність не тільки толерується, але й вітається».

Не можемо не погодитися з думкою М. Дойчика, що чесність не може вижити в атмосфері нечесності.

Чесність, як закономірно зауважує М. Дойчик, не може вижити в атмосфері, де панує нечесність.

М. Дойчик зазначає: «Чесність не може вижити в атмосфері, у якій нечесність не тільки толерується, але й вітається».

54. Оформіть подані твердження двома способами:
- як пряме цитування;
  - як непряме цитування.
- Поясніть уживання розділових знаків.
- Хоча університети США демонструють колосальне розмаїття у всіх сферах освітньої діяльності, кожен з них реалізує принцип гарантування академічної порядності (В. Хмарський).

2. Упізнавана академічна культура є не лише візитною карткою, а й відчутною конкурентною перевагою університету (Т. Добко, В. Турчиновський).
  3. Відданість академічній чесності має принципово важливе значення для будь-якого відкритого і демократичного суспільства (М. Дойчик).
55. Порівняйте пунктуаційне оформлення цитат. Який із запропонованих прикладів містить пунктуаційні помилки, пов'язані з уживанням лапок? Запишіть зредагований варіант цитати.
1. Політика нульової толерантності до академічної нечесності повинна стати принциповою вимогою та передумовою змін (Т. Добко, В. Турчиновський).

Як слушно зауважують Т. Добко і В. Турчиновський, політика нульової толерантності до академічної нечесності повинна стати принциповою вимогою та передумовою змін.

А

Т. Добко і В. Турчиновський констатують: «Політика нульової толерантності до академічної нечесності повинна стати принциповою вимогою та передумовою змін».

Б

2. Плагіат – це досить неоднозначне явище, і його головним критерієм є привласнення не теми чи ідеї, а самобутньої форми її висловлення, авторського способу її представлення (Б. Буяк).

Характеризуючи плагіат, Б. Буяк наголошує на тому, що основним критерієм його є привласнення не теми чи ідеї, а самобутньої форми її висловлення, авторського способу її представлення.

А

Основним критерієм плагіату Б. Буяк називає «привласнення не теми чи ідеї, а самобутньої форми її висловлення, авторського способу її представлення».

Б

3. Ухвалення будь-якого найдосконалішого кодексу честі не гарантує його дотримання всіма членами академічної спільноти (А. Мельниченко).

А. Мельниченко зазначає, що ухвалення будь-якого найдосконалішого кодексу честі не гарантує його дотримання всіма членами академічної спільноти.

А

Яким би досконалим не був кодекс честі, це, на думку А. Мельниченка, не гарантує його дотримання всіма членами академічної спільноти.

Б

56. Запишіть цитату у формі речення з прямою мовою, вилучивши друге речення. Поясніть уживання розділових знаків.

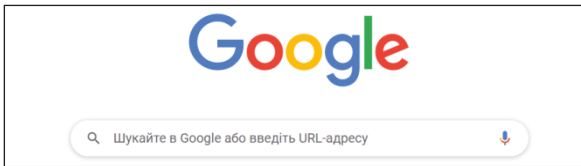
Академічна культура не може бути перенесена чи запозичена. Як правило, вона вистраждана ціною спроб і помилок, ціною постійної комунікації та саморефлексії університетської спільноти над собою і своїм проектом. Вона не є раз і назавжди сформованою і сталою, а потребує постійного оновлення і підживлення (Т. Добко, В. Турчиновський «Академічна культура та доброчесність як соціальний капітал сучасного університету»).

- Яким розділовим знаком потрібно маркувати вилучену частину цитати?

ЯК ПЕРЕВІРИТИ НАУКОВИЙ ТЕКСТ НА УНІКАЛЬНІСТЬ?

Опрацюйте теоретичний матеріал

Використання **веббраузера** – найпростіший спосіб перевірки оригінальності тексту. Отже, для пошуку текстових запозичень достатньо виділити частину Вашого тексту лапками, скопіювати його і ввести в рядок уведення. У цьому разі веббраузер запропонує кілька покликань, за якими можна знайти такий текст. Якщо ж текст оригінальний, то з'явиться повідомлення про те, що не знайдено жодного документа чи результату¹⁹.

Нині існує чимало безоплатних і комерційних програмних засобів (онлайн-сервісів і платформ), спрямованих на встановлення відсотка унікальності тексту.

---

¹⁹ Шандра Р. Онлайн-платформи та програми для перевірки тексту на плагіат. URL: <https://osvita.ua/vnz/76907/>

УВАГА! Будьте обачними, коли вибираєте інтернетові ресурси, що пропонують безплатну перевірку текстів на унікальність: подібні сервіси, хоч і популярні з-поміж здобувачів освіти й викладачів, не гарантують, що не використовуватимуть внесені до них тексти в будь-яких власних цілях, зокрема недоброчесних.

Найпоширенішими для офіційної перевірки різноманітних наукових робіт є:

Unicheck (<https://unicheck.com/uk-ua>) – платний онлайн-сервіс пошуку плагіату, що перевіряє текстові документи на наявність запозичених частин тексту з відкритих джерел в усережжі.

StrikePlagiarism.com (<https://strikeplagiarism.com/ua/>) – антиплагіатна онлайн-система, спрямована на точне визначення ступеня можливої подібності в завантаженому тексті порівняно з вмістом усережжя та баз даних. Перед початком роботи з системою радимо ознайомитися з Інструкцією користувача цієї інтернетової системи²⁰.

Особливості цих онлайн-програм:

- ✓ зручний та якісний антиплагіатний сервіс;
- ✓ знаходять текстові збіги;
- ✓ розпізнають маніпуляції з текстом;
- ✓ автоматично генерують онлайн-звіт.

²⁰ Інструкція користувача: Антиплагіатна інтернет-система StrikePlagiarism.com. URL: https://www.vnu.edu.ua/downloads/other/instr_Strike%20Plagiarism.pdf

УВАГА! Не намагайтесь обманути антиплагіатну систему! Усі спроби маніпуляцій із текстом, зокрема **штучні інтервали, мікропропуски, білі знаки, заміна схожими літерами з абетки іншої мови**, відображаються в звіті подібності.

Виконайте завдання

57. Зверніть увагу на виділені ресурси, що використав автор кваліфікаційної роботи. Зробіть висновок, чи академічно доброчесно використовувати ресурси, що надають послуги з підготовки рефератів, курсових і дипломних робіт тощо.

Схожість

Джерела з Інтернету		32
1	https://otherreferats.allbest.ru/dagogics/00078454_0.html	20.7%
2	https://knowledge.allbest.ru/dagogics/3c0b65625a2bd68b5c43b88421306d37_0.html	13.4% 5 Джерело
3	https://knowledge.allbest.ru/dagogics/3c0b65625a2bd68b5c43b88421316d37_0.html	7.71%

РЕКЛАМА НА САЙТЕ   ОБРАТНА СВ'ЯЗЬ   **СКОЛЬКО СТОИТ ЗАКАЗАТЬ РАБОТУ?**   БАЗА ЗНАНИЙ "ALLBEST"

allbest
Выбери лучшее!

Что ищем? **НАЙТИ**

Главная → База знаний "Allbest" → Педагогика → Эффективные приемы проведения уроков физкультуры

РУБРИКИ ||

ПО АЛФАВИТУ ||

ЗАКАЧАТЬ ФАЙЛ ||

ЗАКАЗАТЬ РАБОТУ ||

Эффективные приемы проведения уроков физкультуры

Дослідження методів виконання в учнів інтересу до занять фізичною культурою. Ефективні засоби активізації пізнавального процесу на заняттях фізичної культури. Використання народних ігор та їх роль у розвитку пізнавальної активності до фізичної культури.

Рубрика	Педагогика
Вид	курсoвая работа

58. Проаналізуйте звіт подібності онлайнного сервісу пошуку плагіату Unicheck. Схарактеризуйте статистичну інформацію, подану в звіті.

UNICHECK

Ім'я користувача: ██████████

Дата перевірки:
18.11.2020 13:39:30 EET

Дата звіту:
18.11.2020 14:54:03 EET

ID перевірки:
1005011438

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

ID користувача:
94124

Назва документа: ██████████

Кількість сторінок: 48   Кількість слів: 10092   Кількість символів: 72830   Розмір файлу: 85.67 KB   ID файлу: 1005134526

🔴 43.2% Схожість

Виявлено модифікації тексту (можуть впливати на відсоток схожості)

Найбільша схожість: 28.5% з Інтернет-джерелом (<https://core.ac.uk/download/pdf/46596247.pdf>)

41.1% Джерела з Інтернету	5	Page 50
2.76% Джерела з Бібліотеки	3	Page 50

3.39% Цитат

Цитати	17	Page 51
Посилання	1	Page 52

0.57% Вилучень

Деякі джерела вилучено автоматично (фільтри вилучення: кількість знайдених слів є меншою за 8 слів та 1%)

0.27% Вилучення з Інтернету	51	Page 53
0.38% Вилученого тексту з Бібліотеки	19	Page 54

Модифікації

Виявлено модифікації тексту. Детальна інформація доступна в онлайн-звіті.

Замінені символи	21
Підозріле форматування	12 Сторінок

59. Ознайомтесь зі змістом інформаційного бюлетеня «Академічна доброчесність» (випуск 4 за грудень 2019 р. «Скільки відсотків можна?») за покликанням <https://www.skeptic.in.ua/wp-content/uploads/Integrity-bulletin-04.pdf>.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Інформаційний бюлетень
Випуск № 4 • Грудень 2019 р.

«СКІЛЬКИ ВІДСОТКІВ МОЖНА?»

- Які з тверджень є істинними? Свою думку обґрунтуйте, використовуючи опрацьований матеріал.
- А Академічний плагіат виявляє онлайн-антиплагіатна програма
  - Б Академічний плагіат виявляє лише фахівець
  - В Онлайн-антиплагіатні програми є інструментом для виявлення фахівцями плагіату

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає все, ОКРІМ зазначеного в рядку
  - А самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання
  - Б покликання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей
  - В дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права
  - Г можливість навчатися чи проводити наукову діяльність в іншому закладі вищої освіти на території України чи поза її межами
  - Д надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності.
2. Помилками цитування в наукових роботах є всі, ОКРІМ зазначеного в рядку
  - А відсутність лапок при використанні запозичених текстових фрагментів
  - Б покликання на інше джерело
  - В використання інформації з джерела без покликання на це джерело
  - Г неправильне оформлення покликання, що ускладнює пошук джерела
3. Фабрикацією є
  - А вигадкування результатів досліджень
  - Б приховування окремих результатів досліджень
  - В зміна результатів досліджень
  - Г викривлення інформації про інструменти дослідження

4. До обману НЕ належить
- А написання чужих варіантів завдань на контрольних заходах
  - Б несамотійне виконання завдань у випадках, коли не дозволяється отримання допомоги
  - В проходження процедур контролю знань підставними особами
  - Г симуляція погіршення стану здоров'я, хвороби з метою уникнення контрольних заходів
  - Д свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання
5. Допустимий відсоток академічного плагіату в наукових текстах дорівнює
- А 0 %
  - Б не більше 10 %
  - В не більше 25 %
  - Г не більше 30 %
6. Проаналізуйте подані види компетентностей здобувача вищої освіти. Назвіть ту, що не стосується академічної доброчесності.

Здатність самостійно виконувати навчальні завдання

А

Здатність коректно покликатися на джерела інформації в разі запозичення ідей

Б

Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

В

Здатність коректно покликатися на джерела інформації в разі запозичення ідей

Г

7. Прочитайте дефініцію

Академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості), та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства.

Сутність академічного плагіату, викладеного в дефініції, міститься в рядку

- А** приписування собі результатів, отриманих іншими особами
- Б** використання зайвої текстової інформації, що не стосується дослідження
- В** виконання наукових досліджень на замовлення
- Г** власна інтерпретація чужих наукових положень

Прочитайте твердження. Відновіть його початковий зміст, уставляючи на місці кожного пропуску, позначеного цифрою, один з-поміж запропонованих для кожного пропуску варіантів.

Академічна доброчесність – сукупність 8 принципів та визначених законами України 9, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення 10 до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень

8.

- А** наукових
- Б** етичних
- В** освітніх
- Г** філософських

9.

- А питань
- Б теорій
- В законів
- Г правил

10.

- А правди
- Б довіри
- В істини
- Г правильності

Прочитайте тексти й виконайте завдання після нього.

Текст А

Мартин Гайдингсфельдер є найвідомішим у Німеччині мисливцем за плагіатом. Він заснував інтернет-портал VroniPlag Wiki, де добровольці перевіряли докторські роботи на плагіат. Після суперечки з іншими користувачами Гайдингсфельдер вирішив самостійно займатися цією справою. У той час, коли люди на VroniPlag Wiki працюють безкоштовно, він заробляє гроші, вишукуючи плагіат. І вже протягом одного року, як переконує мисливець за плагіатом, цього йому вистачає на життя (За матеріалами сайту *dw.com*).

Текст Б

Дослідження академічного плагіату, на який, імовірно, можна натрапити на сторінках дисертації колишнього міністра Кабінету міністрів Олександра Саєнка, підготувала докторка філософських наук Тетяна Пархоменко. У роботі Саєнка вона виявила масив запозичених чи скопійованих із інших робіт фрагментів тексту на 52 сторінки порівняльної таблиці. За її словами,

перевірка була вибірковою з усіх розділів, включно зі вступом, висновками та анотацією. У кожній із цих частин тексту виявлено фрагменти, які можуть бути кваліфіковані як академічний плагіат (За матеріалами інтернет-порталу «Радіо Свобода»).

Текст В

Експерт Дюссельдорфського університету імені Генріха Гейне професор Штефан Рорбахер, який спеціалізується на іудаїці й очолює комісію з перевірки дисертацій, викрив міністра освіти Німеччини Аннетт Шаван у плагіаті. Аннетта Шаван захистила дисертацію за темою «Особистість і совість на філософському факультеті». Навесні 2012 року анонімний блогер під ім'ям Роберт Шмідт, опублікував на спеціально створеному сайті звіт про випадки списування в науковій роботі міністра. Він знайшов ознаки плагіату на 92 із 326 сторінок дисертації. Після цього дюссельдорфський університет розпочав власну перевірку (За матеріалами інтернет-видання «Корреспондент.net»).

11. Конкретні приклади порушення академічної етики наведено в
- А тексті Б
  - Б текстах А і Б
  - В текстах А і В
  - Г текстах Б і В
12. Спільним для всіх трьох текстів є опорне словосполучення
- А види порушень академічної доброчесності
  - Б джерела академічного плагіату
  - В захист прав інтелектуальної власності
  - Г дослідження академічного плагіату

13. У текстах Б і В НЕ йдеться про різновид академічного плагіату, зазначеного в рядку
- А запозичення фрагментів тексту
  - Б копіювання фрагментів тексту
  - В перефразування тексту оригіналу
  - Г списування фрагментів тексту
14. Ознайомтесь із реєстром основних порушень академічної доброчесності:
- 1 наведення в наукових роботах вигаданих чи неперевірених даних
  - 2 наведення в наукових роботах свідомо змінених даних, отриманих із інших джерел
  - 3 наведення неповної або викривленої інформації про апробацію результатів досліджень та розробок
  - 4 написання чужих варіантів завдань на контрольних заходах
  - 5 необґрунтоване корегування результатів досліджень
  - 6 плагіат ідей, даних, моделей, ілюстрацій тощо
  - 7 плагіат фрагментів письмових робіт та повних текстів
  - 8 повторна публікація (цілком або з неістотними змінами) раніше оприлюдненої наукової роботи як нової
  - 9 подання як результатів власної праці робіт, виконаних на замовлення іншими особами
  - 10 покликання на вигадані джерела інформації
  - 11 перефразування тексту джерела у формі, що є близькою до оригінального тексту
  - 12 приписування іншим особам текстів, думок чи ідей, яких вони не висловлювали чи не публікували

- 13 публікація повністю чи частково одних і тих самих наукових результатів у різних наукових працях як нових результатів
- 14 симуляція погіршення стану здоров'я, хвороби з метою уникнення контрольних заходів
- 15 суміщення раніше опублікованих і нових даних без їхнього поділу з відповідними покликаннями на попередню публікацію

Згрупуйте ці порушення академічної доброчесності за видами (ВИБЕРІТЬ ТРИ ЦИФРИ, ЩО ПОЗНАЧАЮТЬ ПРАВИЛЬНІ, НА ВАШУ ДУМКУ, ВІДПОВІДІ. ПОРЯДОК НАПИСАННЯ ЦИФР ЗНАЧЕННЯ НЕ МАЄ).

- А До академічного плагіату належать: __, __, __
- Б До самоплагіату належать: __, __, __
- В До фабрикації належать: __, __, __
- Г До фальсифікації належать: __, __, __
- Ґ До обману належать: __, __, __
15. Завдання має сім варіантів відповіді, серед яких правильним може бути ДВА або БІЛЬШЕ варіантів.
- Видами відповідальності здобувачів вищої освіти за порушення академічної доброчесності є
- А повторне проходження оцінювання
- Б повторне проходження відповідного освітнього компонента
- В переведення на курс нижче
- Г відрахування із закладу вищої освіти
- Ґ надання академічної відпустки на рік
- Д позбавлення права здобувати вищу освіту взагалі
- Е позбавлення академічної стипендії

16. Для кожного твердження оберіть П, якщо воно є правильним (істинним), Н – якщо є неправильним (хибним).

ПН

- А** Терміни «плагіат» і «академічний плагіат» означають одне і те саме поняття.
- Б** Академічний плагіат є порушенням академічної доброчесності.
- В** Імітація освітньої та наукової діяльності є обманом.
- Г** Інформація про викриття плагіату та наступну відставку когось з європейських посадових осіб є прикладом відсутності в європейських країнах академічної доброчесності та декларованих європейських цінностей.

	П	Н
А		
Б		
В		
Г		

17. Увідповідніть поняття з їхніми визначеннями.

- А** Фабрикація   **1** свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних
- Б** Фальсифікація   **2** проходження процедур контролю та оцінювання результатів навчання підставними особами
- В** Списування   **3** вигадування даних чи фактів, що використовуються
- Г** Самоплагіат   **4** оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих результатів як нових
- 5** виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених

КОРИСНІ ДЖЕРЕЛА

Законодавчі та інші документи

1. Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
2. Закон України «Про вищу освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
3. Закон України «Про академічну доброчесність» (проект). URL: <https://tinyurl.com/djkhj8ev>
4. Розширений глосарій термінів та понять ст. 42 «Академічна доброчесність» Закону України «Про освіту» (від 5 вересня 2017 р.). URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/2018/10/25/glyusariy.pdf>

Навчально-пізнавальні видання

1. Академічна доброчесність у навчанні, викладанні й науковій (творчій) діяльності в Херсонському державному університеті / упоряд. : С. Омельчук, В. Блах, В. Кобець. Херсон : Вид-во ХДУ, 2019. 112 с.
2. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / за заг. ред. Т. В. Фінікова, А. Є. Артюхова. Київ : Таксон, 2016. 234 с. URL: https://www.univer.kharkov.ua/images/redactor/news/2016-09-07/chesnist_osnova_rozvitk_Univers.pdf
3. Інформаційний бюлетень «Академічна доброчесність». URL: <https://www.skeptic.in.ua/wp-content/uploads/Integrity-bulletin-all-issues.pdf>
4. Колоїз Ж. Основи академічного письма : практикум. Кривий Ріг : ФОП Маринченко С. В., 2019. 178 с. URL: <http://elibrary.kdpu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/3236?show=full>

5. Кудінов І. О. Основи наукового цитування. URL: <https://www.donnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/8/2019/08/Kudinov-I.O.-Osnovi-naukovogo-czituvannya.pdf>
6. Ревуцька С. К. Курс лекцій з дисципліни «Академічне письмо». Кривий Ріг : ДонНУЕТ, 2018. 81 с. URL: http://elibrary.donnuet.edu.ua/1379/1/Revutska_textbook_27_09_2018.pdf.
7. Фундаментальні цінності академічної доброчесності / переклад з англ. Вид. 2-ге. 36 с. URL : <https://www.skeptic.in.ua/wp-content/uploads/Integ-Values-Ukr.pdf>
8. Що потрібно знати про плагіат: посібник з академічної грамотності та етики для «чайників» / укладач Гужва О. О. URL: http://library.kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/biblio/PDF/books_ac-gr.pdf

Інтернетові ресурси

1. Антиплагіатна онлайн система StrikePlagiarism.com. URL: <https://strikeplagiarism.com/ua/>
2. Інструкція для інтерпретації звіту подібності у антиплагіатній системі StrikePlagiarism.com URL: https://library.sumdu.edu.ua/images/FTP_materials/Strikeplagiarism_com_UA_Similarity_Report_Interpretation_guide.pdf
3. Онлайнвий сервіс пошуку плагіату UNICHECK. URL: <https://unicheck.com/uk-ua>
4. Проект «Ініціатива академічної доброчесності та якості освіти» (Academic Integrity and Quality Initiative – Academic IQ). URL: <https://academiq.org.ua/>

5. Сторінка Academic IQ «Ініціатива академічної доброчесності та якості освіти» на каналі Youtube. URL: https://www.youtube.com/channel/UC9c5TDYVD_NIjiNcqZCGcdQ.
6. Сюжети доброчесності. URL: <https://academiq.org.ua/resursy/sujety-dobrochesnosti/>
7. Українські матеріали та ресурси із академічної доброчесності: сторінка Євгена Ніколаєва. URL: <https://www.skeptic.in.ua/integrity/>

Додаток

Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII «Про освіту» (витяг у редакції від 10.07.2021)

Стаття 42. Академічна доброчесність

1. Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

2. Дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками передбачає:

посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;

контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти;

об'єктивне оцінювання результатів навчання.

3. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів

навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

4. Порушенням академічної доброчесності вважається:

академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;

самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;

фабрикація – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;

фальсифікація – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;

списування – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;

обман – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;

хабарництво – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;

необ'єктивне оцінювання – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти;

надання здобувачам освіти під час проходження ними оцінювання результатів навчання допомоги чи створення перешкод, не передбачених умовами та/або процедурами проходження такого оцінювання;

вплив у будь-якій формі (прохання, умовляння, вказівка, погроза, примушування тощо) на педагогічного (науково-педагогічного) працівника з метою здійснення ним необ'єктивного оцінювання результатів навчання.

5. За порушення академічної доброчесності педагогічні, науково-педагогічні та наукові працівники закладів освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

відмова у присудженні ступеня освітньо-наукового чи освітньо-творчого рівня чи присвоєнні вченого звання;

позбавлення присудженого ступеня освітньо-наукового чи освітньо-творчого рівня чи присвоєного вченого звання;

відмова в присвоєнні або позбавлення присвоєного педагогічного звання, кваліфікаційної категорії;

позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів чи займати визначені законом посади.

6. За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);

повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;

відрахування із закладу освіти (крім осіб, які здобувають загальну середню освіту);

позбавлення академічної стипендії;

позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати навчання.

7. Види академічної відповідальності (у тому числі додаткові та/або деталізовані) учасників освітнього процесу за конкретні порушення академічної доброчесності визначаються спеціальними законами та/або внутрішніми положеннями закладу освіти, що мають бути затверджені (погоджені) основним колегіальним органом управління закладу освіти та погоджені з відповідними органами самоврядування здобувачів освіти в частині їхньої відповідальності.

8. Порядок виявлення та встановлення фактів порушення академічної доброчесності визначається уповноваженим колегіальним органом управління закладу освіти з урахуванням вимог цього Закону та спеціальних законів.

Кожна особа, стосовно якої порушено питання про порушення нею академічної доброчесності, має такі права:

ознайомлюватися з усіма матеріалами перевірки щодо встановлення факту порушення академічної доброчесності, подавати до них зауваження;

особисто або через представника надавати усні та письмові пояснення або відмовитися від надання будь-яких пояснень, брати участь у дослідженні доказів порушення академічної доброчесності;

знати про дату, час і місце та бути присутньою під час розгляду питання про встановлення факту порушення академічної доброчесності та притягнення її до академічної відповідальності;

оскаржити рішення про притягнення до академічної відповідальності до органу, уповноваженого розглядати апеляції, або до суду.

9. Форми та види академічної відповідальності закладів освіти визначаються спеціальними законами.

10. За дії (бездіяльність), що цим Законом визнані порушенням академічної доброчесності, особа може бути притягнута до інших видів відповідальності з підстав та в порядку, визначених законом.

Навчальне видання

ОМЕЛЬЧУК Сергій Аркадійович
БУТИ ЧЕСНИМ У НАВЧАННІ Й НАУЦІ
ЕКСПРЕС-КУРС З АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ
ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Навчальний посібник

Видано в авторській редакції

Обкладинка	Л. Савельєва
Технічний редактор	Т. Шугова
Верстка	Н. Ковальчук

Підписано до друку 09.09.2021 р.
Формат 70x100/32. Папір офсетний.
Цифровий друк. Гарнітура Cambria.
Ум. друк. арк. 3,33.
Наклад 300. Замовлення № 0721-377.

Видавництво та друк: ОЛДІ-ПЛЮС
вул. Паровозна, 46а, м. Херсон, 73034
Свідоцтво ДК № 6532 від 13.12.2018 р.

Тел.: +38 (0552) 399-580, +38 (098) 559-45-45,
+38 (095) 559-45-45, +38 (093) 559-45-45
Для листування: а/с 20, м. Херсон, Україна, 73021
E-mail: office@oldiplus.ua

